

MILIEUCONSULT
BODEM & ASBEST

**FLORA- EN FAUNAONDERZOEK
FRISOSTRAAT 4 TE SCHORE**

Opdrachtgever : B&RO Advies
T.a.v. De heer A. de Looff
Etty Hillesumstraat 39
4335 SB Middelburg

Vestiging : ABO-Milieuconsult B.V.
Curieweg 19
2408 BZ Alphen aan den Rijn
Tel.: +31 (0)172 44 98 27

Projectnummer : ANL22-7191
Periode onderzoek : 16 augustus 2022
Datum rapportage : 8 september 2022

Veldmedewerkers: De heer R.F.M. Sluijs (Ecoloog)

Projectadviseur: Mevrouw Drs. E.S. Lampe

Handtekening:

Dhr. R.J. van der Helm
General Business Unit Manager

Zonder toestemming van de opdrachtgever of ABO-Milieuconsult B.V. mag deze uitgave niet anders dan in zijn geheel worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook. Alle opdrachten worden uitgevoerd volgens onze Algemene Voorwaarden, zoals gedeponeerd bij de KvK Zuidwest-Nederland te Middelburg onder nr. 22065838. Op verzoek kunnen de Algemene Voorwaarden naar u worden toegestuurd.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Leeswijzer	3
2. OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK	4
2.1 Bureaustudie	4
2.2 Veldonderzoek	4
2.3 Effectenbeoordeling	4
3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	5
3.1 Ligging plangebied	5
3.2 Algemene beschrijving van het plangebied	6
4. WETTELIJK KADER	6
4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten	7
4.2 Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017	8
5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING	9
5.1 Vleermuizen	9
5.2 Grondgebonden zoogdieren	9
5.3 Vaatplanten	10
5.4 Vogels	11
5.5 Amfibieën en reptielen	12
5.6 Overige beschermde soorten	12
6. SAMENVATTING, CONCLUSIE EN OVERZICHTSTABEL	13
6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11	13
6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1	13
6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied	14
7. AANBEVELINGEN	15
LITERATUUR EN BRONVERMELDING	17

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

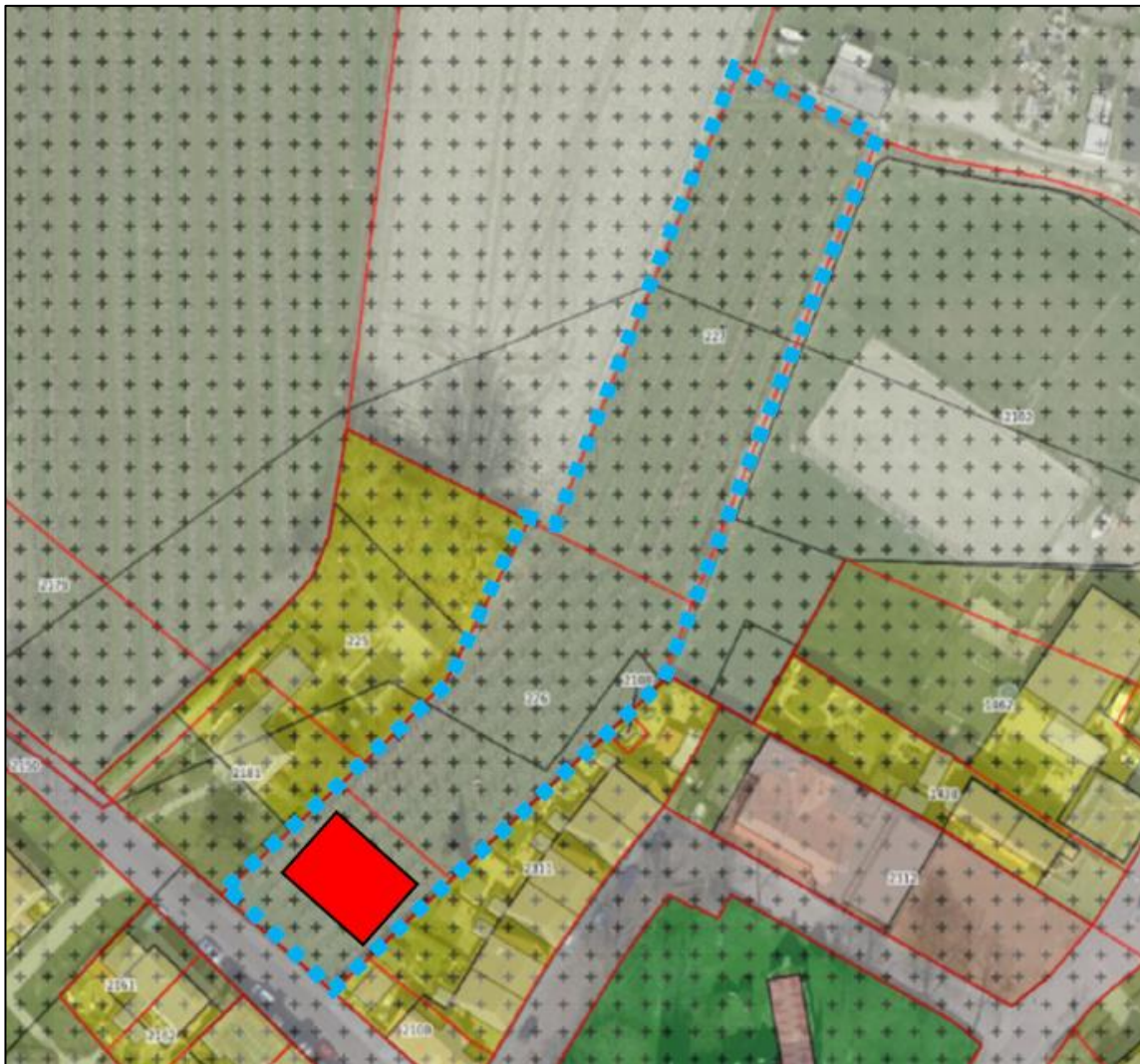
In opdracht van B&RO Advies is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd op de locatie Frisostraat 4 te Schore. Aanleiding voor het uitvoeren van dit flora- en faunaonderzoek zijn de voorgenomen plannen tot nieuwbouw in het plangebied, dat geheel bestaat uit een met een ligusterhaag omringde laagstamfruitboomgaard.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze quickscan flora en fauna heeft ten doel de voorgenomen plannen te toetsen aan de huidige natuurwetgeving, de Wet natuurbescherming, zodat duidelijk wordt welke maatregelen moeten worden getroffen om overtreding van deze wet te voorkomen. Het plangebied is onderzocht en beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het plangebied. In hoofdstuk 4 is de reikwijdte en de doelstelling uit de Wet natuurbescherming beschreven. In hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken uit de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek, waarna in hoofdstuk 6 de conclusies zijn samengevat. Tot slot worden in hoofdstuk 7 aanbevelingen en in de bijlage een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd.

Afbeelding 1: Plangebied (blauwe arcering) en bouwvlak (rode vlak)

2. OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Het onderhavige flora- en faunaonderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten: een bronnen- en literatuuronderzoek en een biotooptoets (veldbezoek). De biotooptoets is door een ecooloog uitgevoerd op 16 augustus 2022 in de middag bij bewolkt weer en circa 25 graden Celsius.

2.1 Bureaustudie

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten zijn geraadpleegd (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en de reeds bekende verspreidingsgegevens van voorkomende beschermde soorten in de regio zijn geraadpleegd. In het bronnen- en literatuuronderzoek zijn het plangebied en het omliggende gebied in een straal van ongeveer 1,5 kilometer onderzocht.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in de literatuurlijst, die is opgenomen in de bijlage van deze briefrapportage.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie is een biotooptoets uitgevoerd. Dit betreft een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, is beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn.

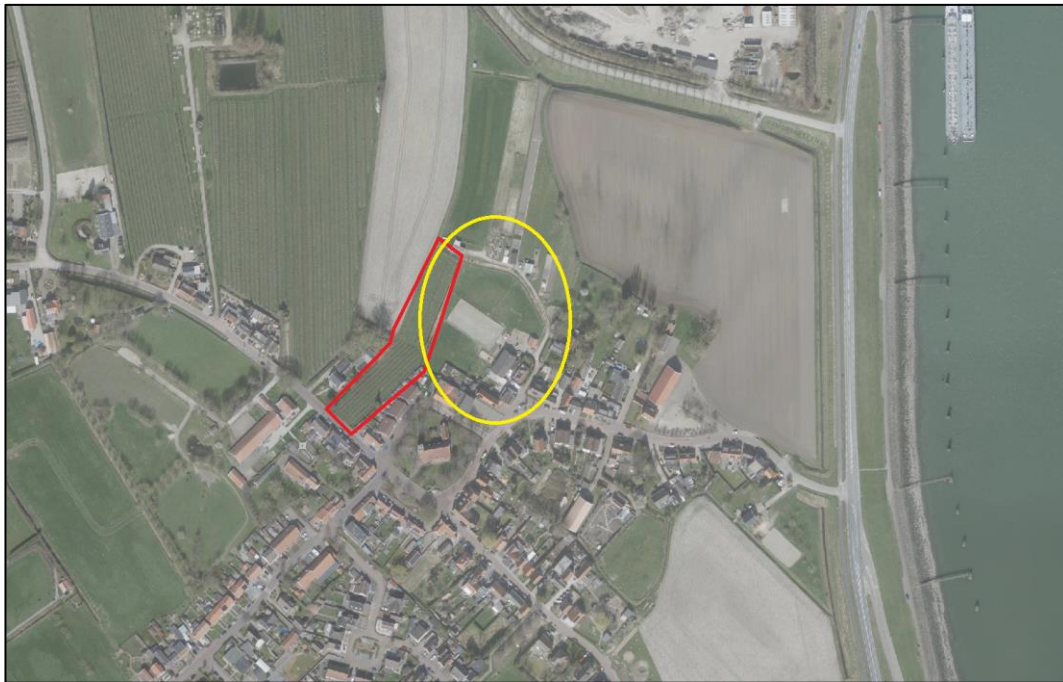
Bij deze toetsing is alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet natuurbescherming.

Algemene soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht ex artikel 1.11.

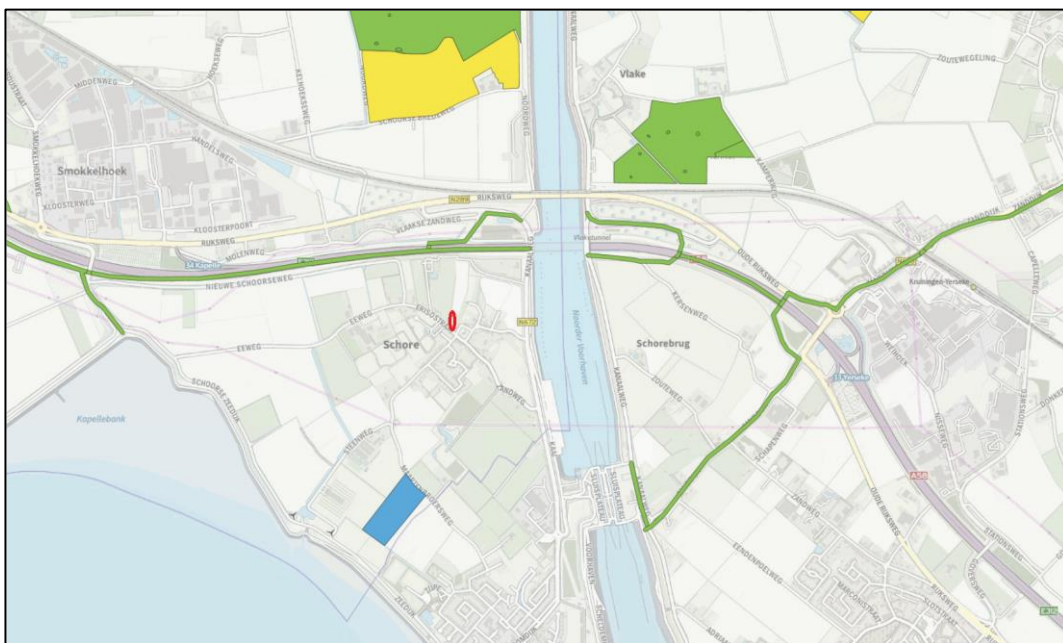
3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen net buiten het centrum van Schore aan de Frisostraat. Op afbeelding 3 is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000 of een ander natuurgebied. Binnen een straal van 10 kilometer liggen de volgende Natura 2000-gebieden: Westerschelde & Saeftinghe - 1 kilometer, Yerseke en Kapelse Moer 1,4 kilometer, Oosterschelde 4,5 kilometer.

Afbeelding 2: Ligging plangebied (rode kader) ten opzichte van omgeving. De gele cirkel geeft essentieel leefgebied van huismus weer (zie §5.4)

Afbeelding 3: Ligging plangebied (rode ovaal midden) ten opzichte van beschermde gebieden (gekleurd op de kaart). Bron: Atlas van Zeeland

3.2 Algemene beschrijving van het plangebied

Het plangebied is een laagstamfruitboomgaard, welke nog in gebruik is. Aan de randen van het plangebied staat een ligusterhaag. In het plangebied staan geen opstallen en is geen watergang aanwezig. Andere bomen dan de laagstamfruitbomen zijn niet aanwezig.

Abbeelding 4: foto-impressie plangebied en omgeving. De ligusterhaag in het plangebied en de omgeving van het plangebied maken deel uit van essentieel leefgebied van huismus.

4. WETTELIJK KADER

4.1 Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11).

Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4.2 Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Deze verordening geldt voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming in Provincie Zeeland.

Artikel 6.4 vrijstelling ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, bestendig beheer of onderhoud

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 3.10, eerste lid, van de wet gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor de soorten, genoemd in bijlage IV bij deze verordening, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

a. de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

(voor b t/m d en lid 2 en 3 zie verordening, hier niet van toepassing)

Bijlage IV: Aardmuis, Bastaardkikker, Bosmuis, Bruine kikker, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Gewone pad, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Kleine watersalamander, Konijn, Meerkikker, Ree, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat.

Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden, wel geldt de zorgplicht.

Sinds 8 december 2020 is er geen vrijstelling meer voor de bunzing, haas en konijn. Dit geldt bij ruimtelijke inrichting, beheer en bestaand gebruik. Bron: website Provincie Zeeland <https://www.zeeland.nl/vergunningen-en-ontheffingen/soortenbescherming>

5. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

5.1 Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

Volgens verspreidingsgegevens komt alleen watervleermuis voor. Het is echter waarschijnlijk dat gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis ook voorkomen. De laatste zijn algemene soorten die, zeker in de paartijd, genoeg nemen met vrijwel elke kier van de juiste grootte als paarverblijfplaats. In het plangebied staan geen gebouwen en bomen van voldoende grootte. Verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten. Het plangebied maakt geen deel uit van een doorlopend lijnvormig element, waardoor een vaste vliegroute ook kan worden uitgesloten.

Resultaten veldbezoek

Een lijnelement is niet vastgesteld. Verschillende landschappelijke structuren, een pré om te voorzien in foerageergebied voor meerdere verschillende soorten vleermuizen, ontbreken in het plangebied. Er zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. De gebouwen en bomen in de omgeving van het plangebied vallen buiten de verstoringende invloedssfeer van de werkzaamheden.

Conclusie vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Verstoring van eventueel in de omgeving rustende vleermuizen eveneens. Een lijnelement is niet aanwezig. Als foerageergebied heeft het plangebied geen essentiële functie. Op basis van het bovenstaande is het uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentieel foerageergebied van vleermuizen.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens komen haas, konijn, bunzing en wolf voor. De wolf wordt niet verwacht in het plangebied, omdat deze afhankelijk is van een ander biotoop. Bunzing houdt van kleinschalig cultuurlandschap met veel schuilmogelijkheden. Hazen komen voor in open landschap waar ze legers hebben en konijnen moeten vrij kunnen graven om hollen te maken.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde zoogdieren of sporen daarvan waargenomen. Voor beschermde soorten is het biotoop in het plangebied ongeschikt bevonden. Het ontbreekt aan iedere vorm van beschutting in de gemaaide gangen in de boomgaard, waardoor het voor bunzing ongeschikt is. De boomgaard is in gebruik, wordt onderhouden en is daardoor aan verstoring onderhevig. In de gemaaide gangen zijn geen graafsporen gevonden. Alleen de haag langs het plangebied zorgt voor beschutting. Hierdoor kunnen haas en bunzing het plangebied incidenteel gebruiken als schuilplaats. Algemene soorten zoogdieren kunnen wel voorkomen in het plangebied.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten zoogdieren, of sporen hiervan, aangetroffen. Mogelijk maken haas en bunzing incidenteel gebruik van de haag in het plangebied om kort te schuilen. Vanwege dit incidentele gebruik is het plangebied geen essentieel leefgebied voor beide soorten. Voor eventueel aanwezige algemene zoogdieren geldt de zorgplicht (zie §6.1).

5.3 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

Op basis van verspreidingsgegevens komen dreps, naaldenkervel en naakte lathyrus voor. Dreps staat op zonnige, open plaatsen op matig droge, vrij kalkarme, matig voedselrijke, lichte grond (löss, leem en zavel). Akkers (wintergraanakkers en speltakkers), soms langs spoorwegen (spoorwegterreinen), braakliggende grond, wegranden (open plekken in bermen van grote verkeerswegen), ruigten, ruderaal plaatsen en stortterreinen.

Naaldenkervel staat op zonnige, droge tot matig vochtige, kalkrijke, stikstofarme tot matig-stikstofrijke, basische leem- en lössgrond en op zandige rivier- of zeelei. Deze warmteminnende soort groeit en groeit in akkers en akkerranden (vooral met wintergraan), op omgewerkte, ruderaal plekken, in (verstoorte) bermen en op haventerreinen.

Naakte Lathyrus staat op zonnige tot beschaduwde, relatief droge, voedselrijke, kalkrijke of kalkarme, lichte grond (leem, zandig leem en mergel). Deze *Lathyrus*, waarvan de zaden giftig zijn, kwam primair voor in graanakkers en klavervelden, maar heeft in Zuid-Limburg op andere plaatsen zijn heil gezocht. Tegenwoordig komt ze vooral voor buiten de akkers, in bermen, langs holle wegen en op omgewerkte, ruderaal grond.

Resultaten veldbezoek

Beschermde vaatplanten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het biotoop bestaat uit gemaaid gras tussen de bomenrijen. Onder de bomen is het schaduwrijk en is de grond vrijwel vrij van vaatplanten, zie ook afbeelding 4.

Afbeelding 5: Geen begroeiing onder de fruitbomen en kort gemaaid gras

Conclusie vaatplanten

Geconcludeerd kan worden dat de aanwezige vaatplanten geen beschermde status hebben en ontwikkelingen niet in de weg staan.

5.4 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de verspreidingsgegevens worden over de afgelopen drie jaar meerdere vogelsoorten genoemd. Vanwege het ontbreken van gebouwen en bomen van voldoende grootte lijkt het onaannemelijk dat huismus, uilen of roofvogels in het plangebied broeden.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied en binnen de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. In de ligusterhaag van het plangebied en in de ruime omgeving daarvan zijn circa 100 huismussen aanwezig. Ze maken gebruik van de aanwezige zaden van voer van het vee in de omgeving. Ook zaden op graslanden en moestuinen in de omgeving worden gegeten. Om te schuilen en te socializen “kwetterplekken” gebruiken ze massaal de ligusterhaag van het plangebied. Waar de huismussen broeden is tijdens het veldbezoek niet achterhaald. Wel is het zeker dat dit niet in het plangebied is, omdat geschikte nestgelegenheid ontbreekt. Het is niet uit te sluiten dat in de haag en het groen in het plangebied en binnen de versturende invloedssfeer van de werkzaamhedensoorten gaan broeden waarvan het nest niet jaarrond beschermd is.

Conclusie vogels

Huismussen gebruiken en masse de ligusterhaag in het plangebied om te schuilen en te kwetteren. De haag maakt daarom deel uit van het grotere essentiële leefgebied van huismus, zie afbeelding 2. Binnen dit grotere geheel zijn verder geen geschikte schuilmogelijkheden. De haag is voor de huismus essentieel leefgebied en mag niet worden verwijderd zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming.

Vanwege het aanwezige groen is het mogelijk dat algemene soorten in het plangebied gaan broeden. De Wet natuurbescherming biedt bescherming aan alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De nestbescherming geldt voor alle in gebruik zijnde nesten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond. Ieder nest dat in gebruik is, is beschermd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode, globaal wordt uitgegaan van half maart tot half juli. In het broedseizoen kan alleen gewerkt worden indien door een ecooloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

Indien alleen gewerkt wordt binnen het bouwvlak, zie afbeelding 1, dan kunnen de huismussen de haag tijdens werkzaamheden blijven gebruiken en is geen ontheffing voor verstoring van essentieel leefgebied van huismus noodzakelijk.

In de nieuwbouw wordt het inbouwen van huismuskasten geadviseerd. Eveneens is het mogelijk vogelschroot vanaf de derde panlat van de goot aan te leggen. Huismussen kunnen dan onder de pannen kruipen om te nestelen. De vogelschroot voorkomt dat ze verder het dak in kruipen. Vanwege de grote hoeveelheid mussen in de omgeving is het ook mogelijk mussenkasten op palen in het plangebied te hangen. Voor meer adviezen over natuurinclusief bouwen zie hoofdstuk 7.

5.5 Amfibieën en reptielen

Resultaten bureauonderzoek

Rugstreeppad en hazelworm komen volgens verspreidingsgegevens voor. Rugstreeppadden zijn warmteminnend en komen daarom vooral voor in gebieden waarvan de bodem vaak sterk opwarmt en waarin ze kunnen graven. Water dat snel opwarmt moet eveneens in de buurt zijn. Hazelworm is niet in het wild aangetroffen in Zeeland (bron: verspreidingsatlas.nl).

Resultaten veldbezoek

In het plangebied zijn geen amfibieën en reptielen waargenomen. Los zand voor de rugstreeppad om zich in te graven is aanwezig onder de fruitbomen. Op de bomen onder de fruitbomen liggen echter geen materialen om onder te schuilen. Van enig voortplantingswater is in het plangebied en de ruime omgeving echter geen sprake.

Conclusie amfibieën en reptielen

Rugstreeppad kan op basis van verspreidingsgegevens niet worden uitgesloten. Het biotoop is echter niet geschikt, waardoor ze niet in het plangebied aanwezig zijn. Vanwege afwezigheid van beschermde soorten zijn nader onderzoek naar het voorkomen van en maatregelen met betrekking tot beschermde soorten niet noodzakelijk.

5.6 Overige beschermde soorten

Resultaten bureauonderzoek

Bruin blauwtje komt voor volgens verspreidingsgegevens. De soort leeft op droge, zandige, open, kruidenrijke en schrale graslanden en kalkgraslanden. Voor het bruin blauwtje geschikte graslanden worden gevonden in de duinen, op dijken en rivierduintjes, in wegbermen en op opgespoten en ruderaal terreinen.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het biotoop ongeschikt is voor het beschermde bruin blauwtje, vanwege het ontbreken van het juiste biotoop en waardplanten voor ei-afzetting.

Conclusie overige beschermde soorten

Bruin blauwtje is aanwezig in een ander biotoop dan dat in het plangebied. Met beschermde overige diersoorten hoeft op grond van biotoop geen rekening gehouden te worden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

6. Samenvatting, conclusie en overzichtstabel

Uit bureaustudie en biotooptoets is naar voren gekomen dat het mogelijk is dat met de plannen vaste rust- en verblijfplaatsen worden aangetast van de in de Wet natuurbescherming beschermde huismus. Zolang gebouwd wordt binnen het bouwvlak als in afbeelding 1, dan zijn er geen negatieve effecten op huismus te verwachten. Wanneer de haag in het plangebied verdwijnt, verdwijnt essentieel leefgebied van huismus. De haag mag niet zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming worden verwijderd. De aanwezige kolonie huismussen kan baat hebben bij natuurinclusief bouwen, zie hiervoor hoofdstuk 7.

Nadelige effecten op overige beschermde flora en fauna kunnen worden uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

De zorgplicht van de Wet natuurbescherming is altijd van toepassing. Hieronder wordt geadviseerd hoe aan deze zorgplicht invulling kan worden gegeven.

6.1 De zorgplicht zoals weergegeven in artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Zodra een niet in de Wet natuurbescherming beschermd in het wild levende dier wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden kan deze worden gevangen en direct worden overgeplaatst naar een geschikte habitat in de nabijheid van het plangebied. Vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen en dergelijke) moet gefaseerd worden verwijderd, waardoor aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren gelegenheid wordt gegeven te vluchten. Bij kap van de vegetatie in de winter dient men rekening te houden met zoogdieren in winterslaap, zoals de egel. Inachtneming van de zorgplicht betekent dat men het struikgewas handmatig en gefaseerd kapt, in plaats van met bulldozer of graafmachine.

6.2 De zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Invulling zorgplicht specifiek voor vogels in artikel 3.1

Geadviseerd wordt de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Voor het broedseizoen geldt geen standaard periode. Globaal duurt het van half maart tot half juli. Indien de werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, mogen deze pas uitgevoerd worden indien vooraf door een deskundig ecooloog is vastgesteld dat geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

6.3 Overzicht van onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten in het plangebied

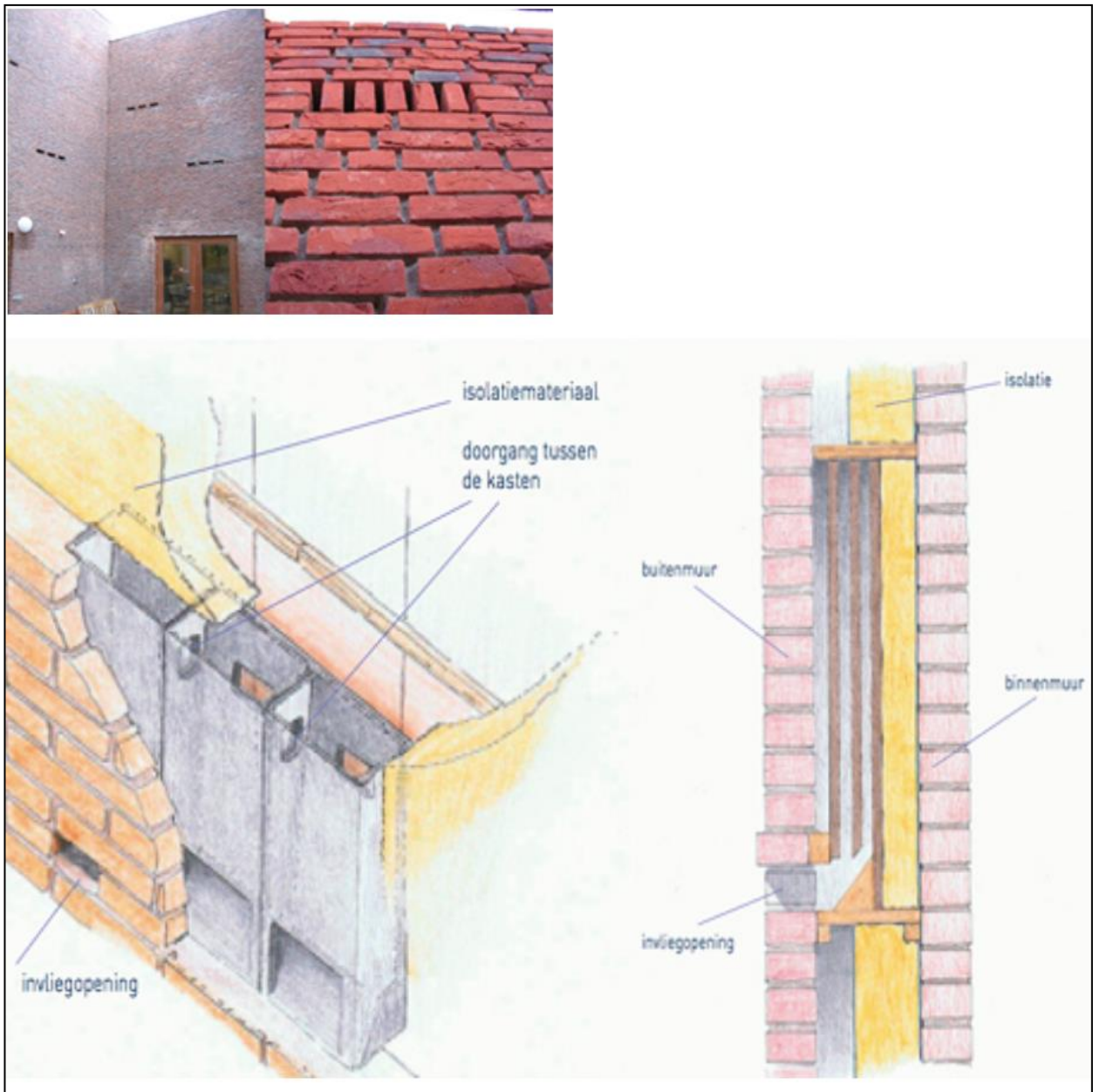
Soort(groep)	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing	Bijzonderheden/opmerkingen
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Geen verblijfplaatsen aanwezig, het plangebied heeft geen essentiële functie voor vleermuizen.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vogels	Mogelijk ^o	Nee	Mogelijk ²	^o Hou rekening met het broedseizoen. ² Voor het kappen van de haag is een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.
Amfibieën en reptielen	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.
Overige soorten	Nee	Nee	Nee	Geen beschermde soorten aanwezig.

Wij adviseren om de onderzoeksresultaten voor te leggen aan het bevoegd gezag om na te gaan of zij kunnen instemmen met de onderzoeksresultaten en bovengenoemde conclusies.

7. Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen nieuwbouw de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

Voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte. Eveneens kunnen vleermuisstenen worden ingemetseld (foto links boven). Zie literatuurlijst voor vermelding naar brochure vleermuisvriendelijk bouwen.

Afbeelding 6: Vrijwel onzichtbare inbouw van vleermuisstenen en technische informatie over de plaatsing daarvan

Afbeelding 7: Voorbeelden van neststenen ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen

- Er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. Ook het ophangen van nestkasten voor huismus op palen op het erf kan helpen de aanwezige populatie huismussen te vergroten.
- Voor huismussen kan ruimte open gelaten worden onder de eerste twee rijen dakpannen van de goot. Om te voorkomen dat mussen het gehele dak gaan gebruiken kan vogelschroot gemonteerd worden op de derde rij panlatten. Huismussen en andere dieren hebben behoefte aan schuilplaatsen in de omgeving. Het planten van inheemse bomen heeft de voorkeur. Liguster, lijsterbes, sleedoorn, meidoorn en vlier zijn ook bomen die in een haag geplant kunnen worden en goede bescherming geven. Bovendien dragen ze bessen.
- Creëer insectenhotels.

Afbeelding 8: Voorbeelden van insectenhotels

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen. Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen. <https://www.checklistgroenbouwen.nl/>

LITERATUUR EN BRONVERMELDING

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Limpens e.a. KNNV 1997

Bats of Britain and Europe, C. Dietz en A. Kiefer, Bloomsbury 2016

www.vleermuis.net, voor up-to-date kennis van vleermuizen

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(Redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Kennisdocument Rugstreeppad, Bufo calamita, Versie 1.0, juli 2017, BIJ12

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

Sovon Vogelonderzoek Nederland: www.sovon.nl

Vereniging Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Ministerie van LNV, 2009

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdiervereniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nationale Databank Flora en Fauna, Verspreidingsatlas. 13 mei 2014, <http://www.verspreidingsatlas.nl/>

Atlas van Zeeland, Provincie Zeeland, <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>

De Vlinderstichting, www.vlinderstichting.nl